

ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ”
Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

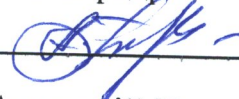
Кафедра теорії держави і права та конституційного права

Затверджую:

Директор Навчально-наукового
інституту права ім. князя
Володимира Великого

Схвалено на засіданні кафедри
теорії держави і права та
конституційного права
Протокол № 1 від 27.08.2025р.
Завідувач кафедри

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ
“ 28 ” жовт. 2025 р.

Анатолій Талах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА УКРАЇНИ»

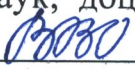
Спеціальності: **К9 Правоохоронна діяльність**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

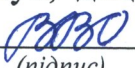
Освітньої програми: **«Правоохоронна діяльність»**

Спеціалізація: _____

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Веклич Владислав Олександрович - доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії держави і права та конституційного права
(підпис)

Викладач:

Веклич Владислав Олександрович - доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії держави і права та конституційного права
(підпис)

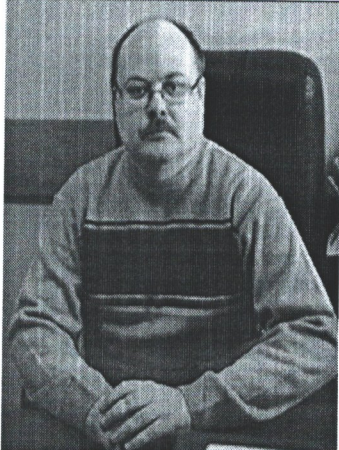
Силябус розглянуто на засіданні кафедри теорії держави і права та конституційного права

Протокол № 1 від 27.08.2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Історія держави та права України
Шифр та назва спеціальності	К9 Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредита/120 год Лекції : 22 Семінарські заняття: 18 Самостійна робота студентів: 80
Терміни вивчення дисципліни	II семестр
Мова викладання	Українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-istorii-ta-teorii-derzhavi-i-prava/robochi-navchalni-programi10.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

	Веклич Владислав Олександрович
	Доктор юридичних наук
	Доцент
	Професор кафедри теорії держави і права та конституційного права
Дисципліни, які викладає НПП	Історія держави та права зарубіжних країн, Історія держави та права України, Практичні напрями підготовки виступів на наукових конференціях, наукових доповідей та наукових статей, Римське право
Напрями наукових досліджень	Історія держави і права; права людини; теорія юридичної науки; теорія держави і права.
Посилання на реєстри ідентифікаторів науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2608-6781 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=WBfH9f4AAAAJ&hl=ua
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	v1777@online.ua
Контактний тел.	(044) 490-95-02
Телефон кафедри	(044) 496-97-69, 71-92
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-istorii-ta-teorii-derzhavi-i-prava.html

Анотація курсу. Історія держави та права України, як специфічна сфера знань, відіграє особливу роль у суспільстві та покликана, з одного боку, здійснювати функцію захисту історичних надбань щодо державно-правових явищ і візирів України, а з іншого - забезпечувати ефективний розвиток вітчизняних держави та права у майбутньому. Слід підкреслити, що за час свого існування Історія держави та права України продовжує лишатися сукупністю знань, які утверджують його пріоритети. Залежно від потреб народу України й соціально-економічної політики держави на перше місце могли висуватися або ідеологічна, або державницька функції історії держави та права. Разом тим вони є винятково складними завданнями, хоча б тому, що уявлення про оптимальність балансу прав і обов'язків громадянина та держави формується під впливом величезної кількості факторів. На початку XXI століття Історія держави та права України стала повною мірою багатовекторною сферою пізнання. Нормам і принципам вітчизняного права з урахуванням ретроспективи відведено важливу місію - бути гарантом здійснення широкого комплексу закріплених у Конституції України прав і свобод, якими наділена людина як громадянин. Історії держави та права України належить першорядна роль у формуванні правової свідомості й правової культури поколінь, які мають розбудовувати новітню державу. Вона конкретизує й доповнює концепцію конституційних прав, окреслює особливості умов їх використання, охорони і поновлення у разі порушення. Тому знання з Історії держави та права України повинні допомогти захищати порушені законні права громадян й утверджувати правосвідомість та переконаність у тому, що закон, право й громадянське суспільство спроможні захищати, підтримувати і регулювати суспільні відносини.

Предмет вивчення дисципліни — суспільні відносини, що виникають у зв'язку з функціонуванням державно-правових явищ та процесів у довгостроковій перспективі, а також відносини, що тісно з ними пов'язані: розвиток і підтримка держави і права, розширення соціального партнерства тощо.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти знань і оволодіння сукупністю відомостей з правового регулювання суспільних відносин, прийняття ними обґрунтованих рішень у сфері управління та організації державного життя, а також опанування методикою правового аналізу норм.

Завдання навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти якісного і чіткого уявлення про вивчення ними основних принципів та інститутів права, напрямів їх правового регулювання, особливостей розвитку держави, набуття навичок роботи з історичними нормативними актами, вміння вирішувати практичні питання і ситуації у сфері правового регулювання.

Пререквізити навчальної дисципліни. “Теорія держави і права”, “Юридична деонтологія”, “Державне будівництво та місцеве самоврядування”, “Історія та культура України”.

Постреквізити навчальної дисципліни. “Конституційне право України”, “Право Європейського Союзу”, “Міжнародне право”, “Міжнародний захист прав людини”.

Програмні компетентності.

Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової
--------------------------------	---

	активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові/предметні) компетентності	СК 1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій. СК 3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ. СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК 5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
Результати навчання	РН 1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності. РН 2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності. РН 3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності. РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях. РН 6. Знати і розуміти принципи доброчесності та норми етичної поведінки, дотримуватися їх у професійній діяльності. РН 8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань. РН 10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки. РН 11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Зміст навчальної дисципліни.

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			Методи навчання/ методи оцінювання
		Лекції (Л)	Семін.з ан. (СЗ)	Сам.робота (СР С)	
2 семестр					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний; синтетичний; пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок;
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ до курсу. Початок державно-правового розвитку на теренах України.					
Тема 1.	ІДПУ як наука та навчальна дисципліна.	2	2	4	
Тема 2.	Державно-правовий розвиток України в часи античності.	2		6	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Давньоруська держава і право.					
Тема 3.	Ранньофеодальна держава Київська Русь (VII - перша пол. XIII ст.).	2	2	6	
Тема 4.	Галицько-Волинська держава та її право (XIII - друга пол. XIVст.).	2		8	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Україна у складі євроазійських державних утворень.					

Тема 5.	Литовсько-Руська держава та її право, Українські землі у складі Речі Посполитої.	2	2	8	мозковий штурм; відпрацювання навичок; ситуативне моделювання; опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентнісний; проєктно-дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки.
Тема 6.	Запорізька Січ, її військово-адміністративний устрій та право. Українська держава і право в роки Визвольної війни 1648-1654 рр.	2	2	8	
Тема 7.	Українська гетьманська держава і право (середина XVII-кінець XVIII ст.).	2	2	8	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Держава і право у XIX-поч. XX ст.					
Тема 8.	Суспільно-політичний устрій та право на українських землях у складі Російської імперії та Австро-Угорщини (XIX - початок XX ст.).	2	2	8	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. Відродження української національної держави і права. Держава і право України радянського та пострадянського періодів.					
Тема 9.	Відродження української національної держави і права.	2	2	8	
Тема 10.	Радянська держава і право України.	2	2	8	
Тема 11.	Розбудова та розвиток сучасної української держави і права.	2	2	8	
Модульна контрольна робота					
Форма контролю: Іспит					
Всього:		22	18	80	

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульної контрольної роботи і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни конкретної навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями для завданнями та рекомендаціями викладача.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми та методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства ;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати, доповіді тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- презентації;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий .

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

2-й семестр

	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Модульна контрольна робота 1****	Екзамен	Загальна кількість балів
	СЗ 1	СЗ 2	СЗ 3	СЗ 4	СЗ 5	СЗ 6	СЗ 7	СЗ 8	СЗ 9	СЗ 10	СЗ 11			
Робота на семінарському занятті (СЗ)**	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	15	40	100
Самостійна робота***	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

**Робота на семінарському занятті оцінюється у 4 бали.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;

- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

**** Самостійна робота студента** передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 1 бал.

***** Модульний контроль** здійснюється у вигляді *тестування, на останньому занятті у письмовій формі.*

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 30 питань.

Види тестових завдань:

- 3 вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- 3 вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум **15 балів** (0,5 балів за 1 правильну відповідь).

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу “Історія держави і права України” здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та семінарські заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і псеминарських заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс “Історія держави і права України” передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

1. <https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-istorii-ta-teorii-derzhavi-i-prava/robochi-navchalni-programi10.html>
2. <https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-istorii-ta-teorii-derzhavi-i-prava/silabusi13.html>

Рекомендовані джерела інформації.

Основні:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

3. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

4. Історія держави і права України: навч. посіб. для підготовки до іспитів. Уклад. Тетарчук І. В., Дяків Т.Є. Київ: ЦУЛ, 2022. 214 с.

5. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Захист Вітчизни: історія, сучасність, перспектива: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2022. 176 с.

6. Історія держави і права України : навч. посіб. / В. Боняк, Д. Селіхов, Ю. Завгородня та ін. Дніпро : ДДУВС, 2024. 208 с.

7. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Воєнна історія держави і права України: навч. посіб. Київ: Кондор, 2024. 388 с.

8. Трофанчук Г. І. Історія держави і права України. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 608 с.

Додаткові:

9. Українське правознавство в антропологічному вимірі та європейському правовому просторі: історія, сучасність, перспективи: до 70-річчя Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України = Ukrainian jurisprudence in the anthropological dimension and in the european legal space: history, modernity, prospects : матеріали XL Міжнародної історико-правової конференції. 30 травня - 2 червня 2019 р. м. Умань / Міжнародна асоціація істориків права ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; ред. колегія : І.Б. Усенко (голова), А.Ю. Іванова, В.Є. Кириченко та ін. Київ; Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 304 с.

10. Гунько Н. Ю. Зміни та доповнення до законів України: загальнотеоретичні та техніко-технологічні питання: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.01 - теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень ; Міністерство освіти і науки України; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2020. 20 с.

11. Забзалюк Д. Є. Марковський В. Я. Історія держави та права : навч. посібн. / Д.Є. Забзалюк, В.С. Макачук, В.Я. Марковський, В.Д. Яремчук, Н.Я. Рудий (Заг. ред. Д.Є.Забазалюка та В.Я. Марковського); Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів : СПОЛОМ, 2021. 438 с.

12. Булик М. В. Історія міжнародних відносин у давні часи: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2021. 256 с.

13. Історія держави і права України: навч. посіб. для підготовки до іспитів/ Уклад. Тетарчук І. В., Дяків Т.Є. К.: ЦУЛ, 2022. 214 с.

14. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. 5-е вид. К.: Портал, 2022. 517 с.

15. Історія, культура та освіта: християнський вимір: зб. наук. пр./ МАУП, Вип.12. Хмельницький: Вид-во Хмельницького ін-ту МАУП, 2023. 158 с.

16. Петрів Р. Г. Вплив українського менталітету на правову свідомість громадян України: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.01 - теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень ; Заклад вищої освіти "Університет Короля Данила". Івано-Франківськ, 2024. 16 с.

17. Історія України без міфів: генеза національної стійкості крізь призму наукових досліджень: монографія. За заг. ред. Б. Попкова, С. Петкова. Київ: Ліра-К, 2024. 280 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>

4. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/>

5. Офіційний веб-портал Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/>

6. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/>
8. Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
9. Офіційний портал бібліотеки ДНТБ України. URL: <https://dntb.gov.ua/>
10. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
11. Електронний каталог Міжнародного бібліотечно-інформаційного центру ім. Ярослава Мудрого Міжрегіональної Академії управління персоналом. URL: <https://library.maup.com.ua/katalog/>